

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-87/1-T

Datum: 18. mart 2009

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM II

U sastavu: sudija Kevin Parker, predsjedavajući
sudija Christoph Flügge
sudija Melville Baird

Sekretar: g. John Hocking, vršilac dužnosti

Nalog od: 18. marta 2009.

TUŽILAC

protiv

VLASTIMIRA ĐORĐEVIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE PISMENOG ISKAZA
SVEDOKA K14 UMESTO USMENOG SVEDOČENJA NA OSNOVU PRAVILA 92bis**

Tužilaštvo:

g. Chester Stamp
gđa Daniela Kravetz
g. Matthias Neuner
gđa Priya Gopalan
gđa Silvia D'Ascoli

Odbrana:

g. Dragoljub Đorđević
g. Veljko Đurđić

I. KONTEKST

1. Ova odluka Pretresnog veća II (dalje u tekstu: Veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) odnosi se na “Zahtev tužilaštva za prihvatanje pismenog iskaza svedoka K14 umesto usmenog svedočenja, na osnovu pravila 92bis” od 21. januara 2009. godine (dalje u tekstu: Zahtev). Tužilaštvo traži da se, na osnovu pravila 92bis Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) u dokazni spis uvrsti transkript prethodnog svedočenja svedoka K14 (dalje u tekstu: svedokinja) iz predmeta *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, dokazni predmeti kojih se tiče to svedočenje, to jest, pismena izjava svedokinje i transkript njenog svedočenja iz predmeta *Tužilac protiv Miloševića* i dokazni predmet s ilustracijama uniformi korišćenih u jedinicama Vojske Jugoslavije (dalje u tekstu: VJ) i jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova (dalje u tekstu: MUP) Republike Srbije (dalje u tekstu: propratni dokazni predmet). Ovaj Zahtev je podnet odvojeno od Zahteva tužilaštva za prihvatanje transkripata umesto svedočenja *viva voce*, na osnovu pravila 92bis, podnetog 28. oktobra 2008. godine, zbog toga što svedokinja ima status zaštićenog svedoka.¹ Dana 4. februara 2009. godine odbrana Vlastimira Đorđevića (dalje u tekstu: odbrana) podnela je “Odgovor Vlastimira Đorđevića na zahtev tužilaštva za prihvatanje pismenog iskaza svedoka K14 umesto usmenog svedočenja, na osnovu pravila 92bis” (dalje u tekstu: Odgovor) u kojem se odbrana protivi Zahtevu.

II. ARGUMENTI

2. Tužilaštvo tvrdi da je ponuđeni iskaz prihvatljiv na osnovu pravila 92bis jer se njim ne dokazuju dela i ponašanje optuženog za koje se tereti u Optužnici, i jer se ne bavi učešćem optuženog u udruženom zločinačkom poduhvatu ili njegovom namerom ili stanjem svesti.² Tužilaštvo tvrdi da ponuđeni iskaz predstavlja “dokaze o bazi zločina”, što je vrsta dokaza na koju se pravilo 92bis prvenstveno odnosi.³ Mada je teza tužilaštva, između ostalog, da su direktni izvršioци zločina za koje

¹ *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T (dalje u tekstu: predmet *Milutinović i drugi*), Nalog o zaštitnim merama, 14. decembar 2006. godine; *Tužilac protiv Nikole Šainovića*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po *ex parte* i poverljivom zahtevu optužbe za zaštitne mere za svedoke, 7. jun 2002. godine.

² Zahtev, par. 9.

³ Zahtev, par. 9.

se optuženi tereti u Optužnici bili podređeni optuženom, ono tvrdi da svedokinja ne opisuje događaje koji se tiču ponašanja pripadnika viših redova MUP Srbije ili lica bliskih optuženom.⁴

3. Tvrdi se da je predloženi iskaz relevantan, pouzdan i da ima dokaznu vrednost u smislu pravila 89. Tužilaštvo zauzima iznenađujuće uzak stav prema efektu ovog iskaza i tvrdi da je predloženi iskaz kumulativan u odnosu na druge iskaze *viva voce*, da se “direktno i isključivo tiče posledica zločina na žrtve” i da će prvenstven biti upotrebljen za utvrđivanje “baze zločina”.⁵ Dalje se tvrdi da ne postoji interes javnosti koji nalaže da se ovaj iskaz predoči usmeno, u smislu pravila 92bis(A)(ii), pošto je svedokinja već svedočila u suđenju u predmetu *Milutinović i drugi*.⁶

4. Tužilaštvo dalje tvrdi da od svedokinje ne treba tražiti da pristupi radi unakrsnog ispitivanja jer se predloženim iskazom “ne dokazuju suštinska pitanja ovog predmeta” kao što su dela i ponašanje optuženog, uloga ili učešće optuženog u navodnom udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP), struktura sistema komande i izveštavanja u srpskoj vojsci i policiji ili položaj na kojem je optuženi bio tokom sukoba.⁷

5. Tužilaštvo tvrdi da nije neophodno da strana koja podnosi zahtev ponovo unakrsno ispita svedokinju o propratnim dokaznim predmetima uz transkript čije uvrštavanje u spis traži, jer oni čine neodvojivi deo iskaza svedokinje.⁸

6. Odbrana tvrdi da se predloženim iskazom dokazuju dela i ponašanje optuženog, naročito kad je reč o njegovoj komandnoj odgovornosti prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) i navodima o učešću u UZP.⁹ Ona dalje tvrdi da su dela pripadnika srpske policije i vojske toliko bliska optuženom da ne bi bilo pravično dopustiti da se ovaj iskaz iznese u pismenoj formi.¹⁰

7. Odbrana dalje traži da se svedokinja pozove radi unakrsnog ispitivanja ukoliko se prihvati predloženi iskaz.¹¹ Odbrana prihvata da pravo na unakrsno ispitivanje nije apsolutno, ali tvrdi da ga ne treba olako uskratiti. Pored toga, odbrana tvrdi da se odbrana u suđenju u predmetu *Milutinović i*

⁴ Zahtev, par. 9.

⁵ Zahtev, par. 13-14.

⁶ Zahtev, par. 14.

⁷ Zahtev, par. 17.

⁸ Zahtev, par. 6.

⁹ Odgovor, par. 8.

¹⁰ Odgovor, par. 12.

¹¹ Odgovor, par. 11.

drugi nije bavila pitanjima vezanim za ovog konkretnog optuženog i da je imala drugačije “središte pažnje”.¹² Ona iznosi argument da odbrani treba dozvoliti da svedokinji postavlja pitanja kako bi identifikovala izvršioce zločina vezanih za svedokinju.¹³ S tim u vezi, ona tvrdi da je samo jedan od optuženih u predmetu *Milutinović i drugi* imao veze s MUP, ali sa sasvim drugačijeg stanovišta nego optuženi u ovom predmetu.¹⁴

8. Naposletku, odbrana se protivi prihvatanju propratnog dokaznog predmeta na temelju toga što “nije imala priliku da ospori autentičnost ili sastavljanje tog dokumenta”.¹⁵

III. PRAVO

9. Veće podseća na svoju nedavnu “Odluku po zahtevu tužilaštva za prihvatanje transkripta iskaza umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*” od 16. marta 2009. godine, u kojoj je Veće razmotrilo merodavno pravo o prihvatanju dokaza na osnovu pravila 92*bis*, kao i okolnosti u kojima se dokazni predmeti pominjani u ranijim transkriptima iskaza ili u pismenim izjavama mogu uvrstiti u dokazni spis zajedno s transkriptom, odnosno izjavom. Veće to neće ponavljati u ovoj odluci.¹⁶

V. DISKUSIJA

10. Transkript iskaza svedokinje u suđenju u predmetu *Milutinović i drugi*, drugi transkripti i pismena izjava od kojih se sastoji predloženi iskaz odnose se na iste događaje, koji su se odigrali od 24. marta do kraja maja 1999. godine. Ti navodni događaji uključuju sledeće:

- (a) proterivanje svedokinje iz njene kuće dva dana nakon početka NATO bombardovanja;
- (b) dok je bila u konvoju izbeglica, svedokinja je videla kako policija tuče muškarce iz konvoja;
- (c) idući s porodicom ka Prištini, svedokinja je videla da policija ljudima oduzima vozila i da je jedna žena odvedena u šumu da bi bila silovana;
- (d) jedan policajac je silovao svedokinju.

¹² Odgovor, par. 16.

¹³ Odgovor, par. 16.

¹⁴ Odgovor, par. 16.

¹⁵ Odgovor, par. 18.

¹⁶ *Tužilac protiv Dorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje transkripta iskaza umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*, 16. mart 2009. godine.

11. Ovaj iskaz treba posmatrati u kontekstu Optužnice, u kojoj se, između ostalog, navodi da je optuženi učestvovao u UZP, kao i da je planirao, podsticao, naredio ili na drug način pomagao i podržavao kršenje zakona i običaja ratovanja iz pet tačaka, počinjena u periodu od 1. januara do 20. juna 1999. godine,¹⁷ uključujući, između ostalog, deportaciju, prisilno premeštanje i seksualno zlostavljanje žena u opštinama Priština i Gnjilane. Navodi se da optuženi snosi krivičnu odgovornost kao nadređeni izvršilaca i takođe se tereti prema članu 7(3) Statuta. U Optužnici se navodi da je optuženi bio pomoćnik ministra unutrašnjih poslova i da je snosio odgovornost nadređenog za sve jedinice i pripadnike RJB na Kosovu tokom perioda na koji se odnosi Optužnica.¹⁸

12. Prema pravilu 89, iskaz, bilo pismeni bilo usmeni, mora da bude relevantan i da ima dokaznu vrednost. Iz sadržaja pismene izjave i dva transkripta koji su predloženi za prihvatanje jasno se vidi da su oni relevantni za optužbe iz Optužnice.¹⁹ Nema naznaka da je svedokinja nepouzdana i odbrana nije iznela ništa što bi na to ukazivalo. Pored toga, transkripti pokazuju da je ovaj iskaz dvaput prihvaćen u drugim suđenjima na ovom Međunarodnom sudu i da je proveren tokom unakrsnog ispitivanja. Nema očiglednih znakova da između iskaza svedokinje u ta dva predmeta ili pismenih izjava postoji veliki stepen razlika, pa Veće, shodno tome, prihvata da ovaj iskaz očito ima dokaznu vrednost, mada dopušta da ima pitanja koja treba rešiti.

13. Svedokinja ne nastoji da opiše nijedno delo koje je optuženi lično izvršio ili njegovo ponašanje. Naprotiv, u svom iskazu o proterivanju iz kuće ona izvršioce veoma uopšteno opisuje kao vojnike i policajce i opisuje samo druge postupke policajaca. U nekim slučajevima ona nastoji da izvršioce identifikuje po imenu, fizičkom izgledu, odeći ili uniformi, ali ničim ne implicira da se radi o samom optuženom. Prema tome, njen iskaz se ne bavi delima i ponašanjem optuženog za koje se on tereti u Optužnici, u smislu pravila 92*bis*(A).

14. Uz to, iskaz svedokinje ne nastoji da se bavi delima ili ponašanjem nekog drugog učesnika u UZP navedenog u Optužnici. Iz opisa stvarnih izvršilaca sadržanih u predloženom iskazu takođe je očigledno da se svedokinja ne bavi delima i ponašanjem nijednog lica na visokoj funkciji ili višeg ranga, ili lica za koje se može očekivati da su u direktnom ili bliskom odnosu s optuženim ili bilo

¹⁷ *Tužilac protiv Dorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-PT, Četvrta izmenjena optužnica, 9. jul 2008. godine (dalje u tekstu: Optužnica), par. 33.

¹⁸ Optužnica, par. 14.

¹⁹ Optužnica, tačka 1 (deportacija), tačka 2 (druga nehumana dela (prisilno premeštanje)), tačka 5 (progoni na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi).

kojim drugim navedenim učesnikom u UZP. U stvari, izvršioci koji su opisani u predloženom iskazu po svemu sudeći su pripadnici vojske ili policije nižeg položaja koji su bili angažovani na terenu i bili i fizički i svojom funkcijom znatno udaljeni od optuženog i drugih navedenih učesnika u UZP. U tim okolnostima nije očigledno da se predloženi iskaz bavi licima ili pitanjima koji su bliski optuženom. Kao što je već navedeno, on je uprkos tome relevantan i očigledno ima dokaznu vrednost.

15. Prema tome, po mišljenju Veća, neće biti nepravično prema optuženom ako se iskaz svedokinje, bar delimično, predoči u pismenoj formi, kao što je predloženo u zahtevu. Uz to, pravilo 92bis(C) predviđa da se od svedoka čiji je iskaz prihvaćen u pismenoj formi može tražiti da pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja. Odluka o tome da li to od njega treba tražiti donosi se s obzirom na okolnosti svakog predmeta, ali glavno pitanje koje treba razmotriti jeste da li, s obzirom na interese pravde, zbog pravičnosti treba odobriti unakrsno ispitivanje.

16. U ovom konkretnom slučaju, pitanje koje je predmet oštih rasprava jeste da li su izvršioci bili podređeni optuženom u smislu pravila 7(3) Statuta, odnosno da li su to bile snage koje su delovale u cilju ostvarenja navodnog UZP u smislu člana 7(1) Statuta.²⁰ U oba slučaja identitet stvarnih izvršilaca ili njihove vojne odnosno policijske jedinice može da bude pravno relevantan za krivičnu odgovornost optuženog u ovom suđenju. Pored toga, na osnovu Pretpretresnog podneska tužilaštva može se reći da je svedokinja jedina na koju se tužilaštvo oslanja kao izvor iskaza u vezi s navodnim silovanjem Albanci tokom progona u opštini Priština.²¹ Njen iskaz se takođe direktno bavi progonima i seksualnim zlostavljanjem za koje se optuženi tereti u Optužnici.²²

17. Po mišljenju Veća, u ovakvim okolnostima bilo bi nepravično ako optuženom ne bi bila pružena prilika da unakrsno ispita svedokinju, naročito u vezi s njenim opisom ili identifikovanjem izvršilaca. Veće je uvereno da bi, zbog interesa pravde, svedokinja trebalo da pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja.

18. Veće je takođe uvereno da u ovom predmetu transkript iskaza svedokinje u predmetu *Milošević* i njena prethodna pismena izjava, koji se pominju u svedočenju svedokinje u predmetu *Milutinović i*

²⁰ Optužnica, par. 21-22.

²¹ Vidi predmet *Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-PT (Podnesak tužilaštva u skladu s pravilom 65terE) s poverljivim Dodatkom 1, Dodatkom II i Dodatkom III), 1. septembar 2008. godine (dalje u tekstu: Pretpretresni podnesak tužilaštva), par. 232; vidi i predmet *Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-PT, Obaveštenje tužilaštva u vezi s njegovim Spiskom svedoka na osnovu pravila 65ter s Dodatkom 1, 1. septembar 2008. godine, str. 2173.

drugi i prihvaćeni su kao dokazni predmeti, čine neodvojivi i neophodni deo svedočenja svedokinje u predmetu *Milutinović i drugi* i mogu se uvrstiti u dokazni spis zajedno s transkriptom tog iskaza.²³ Bez obzira na to, Veće se nije uverilo da propratni dokazni predmet čine neodvojivi i neophodni deo svedočenja svedokinje u predmetu *Milutinović i drugi*. Veće primećuje da se u svedočenju svedokinje u predmetu *Milutinović i drugi* ne govori o propratnom dokaznom predmetu *per se*, i da svedočenje svedokinje bez propratnog dokaznog predmeta ne bi postalo nerazumljivo ili manje dokazne vrednosti.²⁴ Međutim, Veće smatra da je iskaz svedokinje sadržan u propratnom dokaznom predmetu usredsređen na identifikaciju izvršilaca i da bi potencijalno mogao da pomogne kao ilustracija iskaza svedokinje u suđenju u predmetu *Milutinović i drugi*. Veće smatra da je poželjno odgoditi prihvatanje propratnog dokaznog predmeta dok svedokinja ne dođe da svedoči, kako bi se tužilaštvu omogućilo da od nje zatraži da iznese svoja zapažanja o njegovoj sadržini. Prisustvo svedokinje u sudnici pomoći će pri odlučivanju da li propratni dokazni predmet čije je prihvatanje traženo zadovoljava kriterijume koje određuje sudska praksa u vezi s pravilom 92bis.

Iz gorenavedenih razloga,

Veće, na osnovu pravila 89 i 92bis Pravilnika, ovim **DELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtev utoliko što:

ODLUČUJE da se ponuđeni transkript prethodnog svedočenja svedokinje u suđenju u predmetu *Milutinović i drugi*, zajedno s dokaznim predmetima koji se pominju u tom iskazu i koji su u Zahtevu predloženi kao dokazi, to jest, transkript iskaza u suđenju u predmetu *Milutinović i drugi* i prethodna izjava svedokinje mogu uvrstiti u dokazni spis kad svedokinja pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja.

ODGAĐA donošenje svoje odluke o prihvatanju propratnog dokaznog predmeta do pristupanja svedokinje Sudu radi svedočenja;

²² Optužnica, par. 72(g), 72(i), 73, 77(a) i 77(c).

²³ Odluka u predmetu *Lukić i Lukić*, par. 15; vidi i Odluku predmetu *Milošević*, par. 23; *Tužilac protiv Paška Ljubičića*, predmet br. IT-00-41-PT, Odluka po zahtjevu optužbe za uvrštavanje u spis transkripata na osnovu pravila 92bis(D) Pravilnika, 23. januar 2004. godine, str. 3; *Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića*, predmet br. IT-98-34-PT, Odluka po najavi tužioca o namjeri da se ponude transkripti u skladu sa pravilom 92bis(D), 9. jul 2001. godine, par. 8.

²⁴ *Ibid.*

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Kevin Parker,
predsedavajući

Dana 18. marta 2009.
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]